

EL P. NARCÍS CASANOVES I BERTRAN (1747-1799), SABADELLENC, MONJO DE MONTSERRAT I MÚSIC EMINENT

DANIEL CODINA I GIOL

En l'escaiença, l'any 1999, del dos-cents aniversari de la mort del P. Narcís Casanoves i Bertran, tant el monestir de Montserrat com la vila de Sabadell han volgut recordar aquest monjo-músic fill de Sabadell, amb actes culturals i musicals i referències biogràfiques. Així, el dia 21 d'octubre de 1999 vaig llegir a l'auditori de la Caixa de Sabadell una biografia del nostre personatge, acompanyada de l'audició de tres sonates per a piano del mateix biografiat, a càrrec de la professora Glòria Peig.¹ Aquest treball biogràfic és el que ara, més documentat,² presento en aquesta publicació, amb tres apartats: Els Casa-

noves i Sabadell al segle XVIII; El personatge i la vida a Montserrat, i L'obra musical de Narcís Casanoves.

ELS CASANOVES³ I SABADELL AL SEGLE XVIII

Hem d'agrair al metge i secretari de l'Ajuntament Bosch i Cardellach, contemporani del nostre P. Narcís Casanoves, l'esforç i la traça a l'hora de recopilar tantes i tantes dades històriques de la vida sabadellenca. Gràcies a aquest treball podem conèixer una mica més en detall força coses de la vida familiar i social dels Casanoves i del municipi.⁴

¹ Amb motiu d'aquest 200è aniversari encara la ciutat de Sabadell va fer dos altres actes commemoratius: el dia 15 d'octubre la coral sabadellenca Belles Arts i l'organista Josep Soler van oferir un concert amb obres tant corals com només instrumentals del P. Casanoves, i el dia 29 del mateix mes l'Escolania de Montserrat li dedicava també un concert a l'església parroquial de Sant Fèlix.

² Haig d'agrair ja d'entrada, als responsables de l'Arxiu Històric de Sabadell, les orientacions i l'ajuda eficaç i entusiasta que m'han prestat a l'hora de fer recerques.

³ Al llarg dels segles XVIII i XIX a Sabadell hi ha diferents famílies Casanoves, per exemple en el registre del Cadastre de 1756 hi consta un «Narcís Casanovas, teixidor», que vivia al carrer de Manresa. Podria ser que estiguessin emparentades i que vinguessin de la rel comuna, segons l'esquema familiar de l'Apèndix I (Arxiu Històric de Sabadell (d'ara endavant AHS), Arxiu municipal

(d'ara endavant AM), Hisenda, *Cadastre*, 1756 (AHM 903/1)). Quant a la grafia del cognom he seguit ja la forma «catalanitzada» («Casanoves») que va usar el P. David Pujol en començar a editar les obres musicals d'aquest sabadellenc; en els documents i les signatures d'ell, gairebé sempre s'usa «Casanovas».

⁴ Per a les dades d'aquest apartat sobre la vida sabadellenca ens hem servit bàsicament de les publicacions històriques o historiogràfiques següents: A. BOSCH I CARDELLACH, *Memorias de Sabadell*, Sabadell, 1889, A. BOSCH I CARDELLACH, *Anales de la Villa de Sabadell desde el año 987 hasta el de 1770. Su autor Antonio Bosch y Cardellach Medico de dicha Villa y de Bràfim*, Sabadell: Fundació Bosch i Cardellach, 1992. 2 v. (Publicacions de la Fundació Bosch i Cardellach; 12) i M. CARRERAS, *Elements d'història de Sabadell*, 2a ed., Sabadell: Caixa d'Estalvis de Sabadell, 1967. 2 v, a més de la documentació variada de l'AHS.

FOTOGRAFIA 1. *Arc de la Borriana (arc d'en Casanoves), que unia les cases del carrer de la Borriana amb les de la plaça Major, ca. 1905. Autor: Fermí Abad Ribera. (AHS)*

⁵ AHS, AM, Hisenda, *Cadastre*, 1756 (AMH 903/1). La casa probablement es va ampliar pel darrere amb un arc, «arc d'en Casanoves», que travessava el carrer de la Borriana. Aquest «arc» es troba esmentat en un plànol de la vila al llibre d'A. BOSCH I CARDELLACH, *Memorias...* op. cit. Aquest arc és el mateix que surt fotografiat a J. CALVET, J. M. BENAUL, *Sabadell tal com era, 1864-1909*, Sabadell: Ajuntament de Sabadell, 1984, núm. 29, amb el nom, però, de Casadesús i que va ser enderrocat l'any 1905. En efecte, segons un protocol de 1829 del notari Francesc Viladot [AHS, Arxiu Notarial (d'ara endavant AN), (E-359, f. 204v)], el dia 17 de setembre de 1828 Casadesús compra la casa dels Casanoves, i segons un *Llevador de Rendes* de la Comunitat de preveres de l'església de Sant Fèlix, el dia 26 de setembre –no hi ha cap any– (AHS, Fons eclesiàstics. Comunitat de Preveres de Sant Fèlix (d'ara endavant CPSF). *Llevador de rendes*, [s.a.] (capa 34)), l'apotecari Jordi Casadesús paga la renda per la compra de la casa de la plaça Major «als hereus d'Antoni Casanovas Apotecari». Dada que és confirmada per Burguès: arran de la revolta de les quintes de l'any 1845 els grups revoltosos van vèncer «les tropes de guarnició que ocupaven l'antiga casa senyorial Casadesús de la plaça i carrer de Sant Joan, la qual travessava la Borriana per un arc de

Al s. XVIII Sabadell creix, es va fent una ciutat pròspera: de la ratlla dels 1.100 habitants que tenia a principis del segle –concretament l'any 1709– arriba als 2.210 l'any 1789. És una població amb indústries familiars –tèxtils, del fang, pagesia i comerç– que donen vida i prosperitat als seus habitants, en un període històric prou ple de canvis i de situacions polítiques, com va ser el Decret de Nova Planta de Felip V i les nombroses guerres que van afectar el país.

Concentrem-nos, però, en la família del nostre personatge, adroguers d'ofici, que tenien la casa a la plaça Major.⁵ L'avi, Narcís Casanoves i Portell, ja tenia la botiga de l'adrogueria, negoci que fou continuat pel pare, Narcís Casanoves i Amat.⁶ El matrimoni de Narcís Casanoves i Anna Bertran, de Terrassa, va tenir, almenys, quatre fills: Antoni, nascut el 1737,⁷ hereu de la casa i del negoci, Gaietà,⁸ del qual desconeixem la data de naixement, Josep, prevere beneficiat de la parròquia de Sant Fèlix de Sabadell⁹ –també en desconeixem la data de naixement–, i Narcís, el nostre personatge, nascut a la primeria de febrer de 1747. Segons les dades de Bosch i Cardellach, l'avi, Narcís Casanoves i Portell, durant alguns anys va ser membre del Consistori municipal: comença a ser regidor de l'ajuntament l'any 1716 i del 1721-1724 és per pri-

volta enderrocat avui». M. BURGUÈS, *Sabadell del meu record*, Sabadell: Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell, 1982, p. 16-17. Resseguint els diferents protocols notariais de testaments de la família Casanoves s'ha pogut refer la genealogia sabadellenca d'aquesta família (vegeu l'Apèndix I).

⁶ AHS. AN. Antoni Morros Pujol, *...primum diversorum contractuum...* f. 147v-148v. (E-291/2).

⁷ Aquesta data la sabem per una referència de Saldoni, tot i que la data la refereix, erradament al germà Narcís. Vegeu la «Introducció» de Daniel CODINA dins la seva obra *Narcís Casanoves. Obres completes I*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984, nota 1, p. VII.

⁸ AHS. AN. Antoni Morros Pujol, *...primum...* (E-291/2).

⁹ AHS. AN. Pau PUIGJANER. *Manual*, f. 249 (E-267/1). Testament fet el dia 1 de setembre de 1771. Va morir el dia 8 del mateix mes (AHS. CPSF. II *Llibre de resolucions* de la Comunitat de Sant Feliu, [s.a.] p. 209). Nomena marmessors un oncle sacerdot, Feliu Casanovas, beneficiat de la parròquia de Sant Jaume de Barcelona, i el seu germà gran Antoni. Possiblement és el segon fill del matrimoni de Narcís i Anna.

mer cop batlle; el 1725 torna a ser regidor; del 1729-1731 segon cop batlle.¹⁰ Després passa un període de disset anys sense que hi hagi responsabilitats municipals dels membres de la família. L'any 1748, ara el pare, Narcís Casanoves i Amat, és de nou regidor, i el anys 1749-1750 és batlle. El mateix cronista municipal ens diu que va morir l'any 1760 i que el seu fill Antoni —nascut l'any 1737— va ocupar-se de la botiga d'adroguer després que l'any anterior havia tornat de Barcelona de fer estudis, hem de suposar també que per a apotecari. L'altre germà, Gaietà, l'any 1761, estava a punt d'acabar els estudis i la pràctica de «Notariat Reial» i com a legítima —el pare havia mort l'any anterior i la mare també era morta ja— el seu germà Antoni li fa donació de les peces de terra (dues vinyes i un hort) que ja tenia el pare.¹¹ Als llibres del Cadastre municipal consta que l'hereu Antoni continuava vivint a la plaça Major exercint de «Boticario».¹²

Fou durant el temps de servei a l'ajuntament, precisament com a batlle, de l'avi Narcís que es va començar a construir una peça tan emblemàtica per a la ciutat com el campanar de l'església l'any 1724: una obra que Sabadell portava al cap i al cor des de feia anys, però que per les guerres no es va poder dur a terme. L'obra es va acabar l'any 1738. Un any després de la darrera etapa administrativa de Narcís Casanoves i Amat com a batlle, l'any 1751, amb el petit Narcís de quatre anys d'edat, es va començar una altra gran obra: la reforma i ampliació de l'església de Sant Fèlix, fins aleshores formada per dos edificis d'èpoques diferents i sense caràcter. Aquesta obra va portar a una divisió entre els partidaris del rector i els de l'ajunta-

ment: aquests es deien els «valons» i els del rector, Mn. Pere Blanc, els «blanquets»: tot era qüestió de qui tenia poders i autoritat per sobre de les obres. Amb empentes i rodolons l'obra va durar molts anys, fins el 1775, tot i que la teulada de la nau central no va ser posada fins el 1831. Aquest edifici, però, va ser malmès, destruït, durant la Setmana Tràgica (juliol de l'any 1909).

El petit Narcís va viure, doncs, els seus anys d'infantesa, en plena febre constructiva de l'església parroquial. L'any 1760, estant a l'escolania, va morir el pare; la mare potser ja havia mort. Pel que es veu, el pare va voler donar estudis i carrera als seus fills: l'un, l'heureu, apotecari, el segon, notari, el tercer, sacerdot i el petit, escolà de Montserrat. Això ens permet suposar, doncs, que la posició econòmica de la família era més aviat bona. En un article molt recent al *Diari de Sabadell*,¹³ Joan Alsina i Giralt cita el baró de Maldà en el seu *Calaix de sastre*, en el qual el baró dona la notícia següent: «26 de gener de 1809 - En est matí nos a contat lo Joan Batista, cirugià i barber de Mojà, que en la vila de Sabadell s'ha pillat a un espia, est l'apotecari, molt ric i acomodad, ab cartes de correspondència al general francès Duhesme. I acabarà de fer d'espia, pagant-ho ab lo cap...». Alsina es pregunta si aquest apotecari ric i acomodad no seria el nostre Antoni Casanoves, ja que, de fet, desapareix de les llistes municipals a principis del segle, en canvi continuen els apotecaris Anissant i Casadessús. Cal tenir present, però, una petita observació: l'any 1809 l'Antoni Casanoves, nascut l'any 1737, tenia setanta dos anys, una edat molt avançada en l'època per immiscir-se en afers de guerra. Dels altres germans, sabem que Gaietà va exercir de notari,

¹⁰ A part de les anotacions de Bosch i Cardellach, el qual no especifica quins dels dos Narcís (avi o pare) és membre del Consistori, aquestes dades són confirmades per altres documents notariaus (testaments).

¹¹ AHS. AN. Antoni Morros Pujol, *...primum ...* (E-291/2) i AHS. AM. Hisenda. Cadastre *Repertimiento local por menudo de las tierras de cultivo, vinyas, huertas, casas y demás...* 1756. (AMH 903/2).

¹² Concretament l'any 1771 en un índex de carrers de la vila (AHS. AM. Cadastre. (AMH 903/4) i 1772, AHS. AM. Actes. *Manual de Resoluciones* de l'Ajuntament (Actes, 1768/73 (A 13)) hi consta la «Lista Legal del Vezindario y de

todas las casas, que se hallan, à la presente Villa y su Termino; amb el núm. 5 de la llista de veïns de la plaça Major hi consta: «Cassa de Antonio Casanovas Boticario es propia, y habitada por el mismo, y por Francisco Dianares (sic) Pelayre» (f 233). Aquests llibres de cadastre arriben fins l'any 1800 i sempre hi surt Antoni Casanoves. Quan tornen a reaparèixer els llibres l'any 1813, ja no hi surt el nom. Amb ell s'acaba la nissaga del nostre biografiat, encara que després són esmentats uns «hereus de Casanoves», que no podem saber de qui es tracta, possiblement uns nebots.

¹³ J. ALSINA I GIRALT, «La Guerra del Francès a Sabadell (2)», *Diari de Sabadell* (1-12-1999), p. 2.

possiblement establert a Barcelona, i que el germà sacerdot, Josep, era a la Comunitat de Preveres de Sant Felix de Sabadell. No ens consta que tingués cap germana.¹⁴

EL PERSONATGE I LA VIDA A MONTSERRAT

El noi Narcís, ben aviat, devia tenir uns deu anys d'edat, va ser portat a l'Escolania de Montserrat. Aquesta institució secular montserratina, de prestigi musical reconegut, ja havia tingut altres deixebles sabadellencs. En el moment d'entrar el noi Narcís, precisament, un dels organistes del monestir era de Sabadell: el P. Benet Valls (1714-1787), el qual havia entrat al monestir, després de passar per l'escolania, l'any 1730.¹⁵ No sabem si ja a casa els pares o el mestre de capella de la parròquia o l'oncle i el germà sacerdots s'havien adonat de les qualitats musicals del noi. En qualsevol cas, sabem que, a l'escolania, ben aviat va demostrar-les, en especial a l'orgue. A l'escolania degué agafar encara els darrers anys de mestratge del tortosí P. Josep Martí (1719-1763), el qual, provinent de Madrid abans d'entrar al monestir, portà a l'escolania els nous aires estètics de la música italiana de la cort. També hi trobà el P. Benet Julià i Ros (1727-1787), fill de Palafrugell. Amb aquests mestres i amb les seves aptituds i qualitats agafà una sòlida formació musical. Només podem dir que els monjos, veient el seu talent musical i les seves qualitats com a organista, li van oferir amb molt de gust l'hàbit monàstic així que acabà el temps reglamentari a l'escolania. Tenia setze anys. A l'escolania hi va viure la mort del seu pare l'any 1760.

¹⁴ AHS. AM. Hisenda. Cadastre. *Original de la Contribució Directa de l'any 1814*, f. 13 (AMH 1191/2). En aquest document, a la plaça Major només hi surt una «Pubilla Casanovas», que podria ser filla de l'esmentat Antoni.

¹⁵ Arxiu de Montserrat (d'ara endavant AM), *Catálogo de los Monges que siendo Niños, sirvieron de Escolanes y Pages, á la Reyna del Cielo la Virgen de Monserrate en esta su Santa Casa* [s.d.], ms. 152. p. 46.

¹⁶ A. M. ALBAREDA. *Història de Montserrat*. 5a ed. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1972. p. 90-91 i F. X. ALTÉS I AGUILÓ. *L'Església nova de Montserrat (1560-1592-1992)*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992. p. 163-164.

Quan el nen Casanoves va arribar a Montserrat per ser escolà —en desconeixem la data, però devia ser entre 1756 i 1758— va trobar Monserrat en plena febra constructora del nou monestir, la primera pedra del qual fou posada el 14 de setembre de 1755 a iniciativa de l'abat Benet Argeric (abat en dues etapes: 1753-1757 i 1761-1764):¹⁶ edifici grandios, que havia de posar fi a la precarietat de lloc per a una comunitat monàstica nombrosa i per poder atendre les necessitats d'hospedatge dels pelegrins. L'edifici de l'escolania era l'antic que s'havia construït darrere l'església amb la qual es comunicava a través d'un arc: era petit i tenia tres plantes.¹⁷ L'any 1741 el mestre Benet Esteve (1702-1772), fill de Capellades, va emprendre l'ampliació de l'edifici,¹⁸ però el va deixar sense acabar. Segurament quan el noi Casanoves va arribar-hi ja l'ampliació estava acabada, en tot cas, a la fi del segle, segons dibuix panoràmic de Montserrat, aquest edifici ja estava acabat.¹⁹

Val la pena ressaltar el caràcter i el tarannà del noi Casanoves, a manca d'un retrat de la seva persona física; un caràcter que guardarà tota la vida i que el farà ser estimat de tothom, tant dintre com fora de l'escolania. En la biografia antiga que poseïm, escrita poc després de la seva mort, se'ns hi diu que «era sujeto de prendas, muy cortés y afable y de un genio festivo y jovial, lo que le hacía muy amable».²⁰

L'acta de vestició monàstica o entrada al noviciat porta la data del tres de setembre de 1763, escrita amb una cal·ligrafia molt clara però de mà

¹⁷ Es trobava situat uns metres davant de l'actual edifici dels escolans; aquest darrer es va començar a construir vers la segona meitat del segle XVIII, mentre s'estava construint l'edifici de la mongia.

¹⁸ [Manuel NOVIALA]. Breve Tratado del Seminario de los Niños Escolanes, o, Ynfanticos del R[e]a]l Monast[er]io de N^a. S[e]ñora de Monserrate [s.d.], p. 204-209. (Biblioteca de Montserrat, ms. 964).

¹⁹ Biblioteca de Montserrat, ms. 1.137, dibuix de Pere Pau MONTAÑA i de Francesc RENART. N'hi ha una reproducció sencera a ALBAREDA, *op. cit.*

²⁰ AM, *Catálogo...*, p. 52.

Fr. Manuel Munariz
 Yo Fr. Narciso Casanovas Natural de la
 Villa de Sabadell Obispado de Barcelona
 hijo legitimo y Natural de Narciso Casanovas
 de dicha Villa y de Anna Casanovas y Bertran
 de la Villa de Tarrasa del mismo Obispado
 siendo de edad de 16 años y 7 meses. a las ocho
 de la Mañana del dia 3 de Setiembre del
 Año de 1763 Tomé el Sto Abito de Monje en
 este Real Monasterio de Nra Señora de Mon
 de Cathaluña con el animo de perseverar en
 el todos los dias de mi vida con el divino
 favor de mano de Ntro. P. Mtro. Fr. Benito Argerich
 Abad de dho. Monasterio siendo maestro de Novicios su P[ater
 nida]d el P. Fr. Fulgencio Ginabreda.
 Fr. Narciso Casanovas

FIGURA 1. Acta de vestició i signatura autògrafa de Narcís Casanoves a l'edat de 16 anys (Arxiu de Montserrat).

jove.²¹ Li va imposar l'hàbit el P. abat Benet Argerich, en el darrer any del seu doble abadiat. Un any després, el dia 9 de setembre, professava vida monàstica en presència d'un altre abat, el P. Antoni

Burguès (abat els anys 1764-1765 i 1769-1773).²² Després degué seguir els estudis eclesiàstics a Montserrat mateix, ja que no consta enlloc que anés a estudiar a algun col·legi fora de Montserrat.

²¹ «Yo Fr. Narciso Casanovas Natural de la Villa de Sabadell Obispado de Barcelona hijo legitimo y Natural de Narciso Casanovas de dicha Villa y de Anna Casanovas y Bertran de la Villa de Tarrasa del mismo Obispado Siendo de edad de 16 años y siete meses a las ocho de la Mañana del dia 3 de Setiembre del Año de 1763 Tomé el Sto Abito (sic) de Monje en este Real Monasterio de Ntra. Señora de Mon[errat]e de Cathaluña

con el animo de perseverar en el todos los dias de mi Vida con el divino favor de mano de Ntro. P. Mtro. Fr. Benito Argerich Abad de dho. Monasterio Siendo maestro de Novicios su P[ater nida]d el P. Fr. Fulgencio Ginabreda. Fr. Narciso Casanovas». AM, Llibre de Vesticions, f. 84r.

²² AM, Llibre de Professions, 1682-1833. f. 62v.

Durant un temps exercí el càrrec de majordom segon del monestir, diu el *Catálogo*.

Però tota la seva gran dedicació fou la música, especialment l'orgue. A l'instrument era admirat tant per l'habilitat dels dits com per la capacitat d'improvisació: «*Tocaba de repente unas sonatas tan bien acabadas, que a juicio de los inteligentes merecian, sin añadir ni quitar nada, la imprenta*», ens diu l'autor de la seva biografia.²³ El mateix biògraf cita l'anècdota següent: «*Un viagero que había seguido casi toda Europa, segun él mismo lo dixo, entrando en la Yglesia y oyendo tocar al P. Casanovas se quedó fijo y como arrebatado mirando siempre al Organo, y despues dixo: Soy inteligente en la musica, y acabo de seguir casi toda Europa, Y jamás he oído tocar tan bien el Organo como hoy*».²⁴ Disposem encara d'un breu comentari del músic guitarrista Ferran Sor, el qual va ser escolà durant els darrers anys del P. Casanoves; escriu: «*Je ne puis pas passer sous silence le goût délicieux avec lequel Casanova accompagnait à l'orgue. La basse qu'il employait n'était pas le plain-chant lui-même, mais une excellente basse mise sou les chants*».²⁵ Resta encara un darrer testimoni que ens parla del bon record, com a organista i com a músic en general, que Casanoves va deixar en la comunitat de Montserrat. En efecte, Baltasar Saldoni, que va ser escolà els anys 1818-1822, en la represa de l'escola musical després de la desfeta i la crema del monestir per part

de l'exèrcit francès de Napoleó –1811 i 1812–, escriu alguns anys més tard en una biografia del P. Casanoves: «*Cuando nosotros estudiábamos en este colegio [de Montserrat], todos los monges músicos que había en él, y también los que no tenían esta circunstancia, nos hacian tantos elogios del P. Casanovas como organista y compositor, que en verdad llegamos á comprender y á convencernos de que efectivamente tuvo este músico una rara y extraordinaria habilidad y talento en ambas cosas, y esta idea nos la ratificó después más y más al leer los apuntes que de su mérito se escribieron después de su fallecimiento en el mismo Montserrat*».²⁶

El *Catálogo* ens diu que «*fue dos veces Maestro de Escolanes*» en substitució del P. Anselm Viola i Valentí (1738-1798) a causa de malaltia d'aquest, el qual va ser-ho durant gairebé trenta anys.²⁷ No sabem quins anys el va haver de substituir la primera vegada, segurament fou entre 1784 i 1789, anys en què estan datades algunes de les seves obres vocals per al servei del santuari, com per exemple els famosos *Responsoris de Setmana Santa* (1784) o les *Vespres a 7 veus* (1787); la segona vegada fou, certament, el 1796 o 1797 fins a la seva mort, quan el P. Viola es va haver de retirar a la infermeria del monestir a causa d'un atac de fèridura i va morir l'any 1798; a aquest segon període corresponen també algunes obres vocals datades. Possiblement ja va escriure més obres vocals fora d'a-

²³ AM, *Catálogo*...

²⁴ AM, *Catálogo*... Seria interessant per a nosaltres poder identificar aquest viatger montserratí, un d'entre els nombrosos personatges del país o estrangers que, de segles, visitaven Montserrat. Molts ens han deixat escrites les impressions de la visita, més o menys detallades, i fins n'hi ha que, sense haver posat mai els peus a Montserrat, n'han descrit la bellesa i les riqueses a base de copiar simplement d'altres relats. Entre les narracions fidedignes cal ementar les del viatger anglès Philipp TICKNESSE, *A year's Journey through France, and part of Spain*, 2nd. ed., London 1778, 2 v., cavaller que descriu admirablement les seves impressions de Montserrat en un extens comentari. El viatge fou realitzat l'any 1775. Parlant de la visita feta a algunes cel·les de monjos (vol. I, p. 272), diu: «*They—els monjos— had several good harpsicords, as well as good performers, beside an excellent organist*» («Els monjos tenen bons clavicordis i bons intèrprets, al costat d'un excel·lent organista»). Un elogi molt breu, però significatiu, que pot anar dirigit al P. Casanoves, ja que en aquell

moment tenia 28 anys i era un organista format. La traducció catalana d'aquest relat de viatge es troba a R. VIVES I SABATÉ, *Ànima i paisatge de Montserrat*, 1950. p. 67-103.

²⁵ «No puc pas deixar de dir el gust deliciós amb què Casanoves acompanyava a l'orgue. El baix que utilitzava no era el del mateix cant pla, sinó un excel·lent baix construït sota les veus.» A. LEDHUY i H. BERTINI (1835), *Encyclopédie Pittoresque de la Musique*, Paris, article SOR, p. 157, article reproduït fotogràficament a BRIAN JEFFERY (1982) *Ferran Sors, compositor i guitarrista*, Montserrat, a partir de la p. 167.

²⁶ B. SALDONI, *Diccionario de músicos españoles*, vol. II, Madrid, 1880, p. 202-203. Els *apuntes* a què fa referència és la nota biogràfica del *Catálogo*.

²⁷ AM, *Catálogo*..., p. 50. Sobre aquest mestre vegeu: D. CODINA, «Introducció» dins *Narcís Casanoves... op. cit.*, p. VII-X, i M. L. CORTADA, *Anselm Viola, compositor, pedagog, monjo de Montserrat (1738-1798)*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.

FIGURA 2. Vista de l'interior de l'església de Montserrat abans de la crema per les tropes franceses l'any 1811. A l'esquerra del gravat, l'orgue que tocava el P. Casanoves. Dibuix d'Alexandre Laborde publicat l'any 1806 (Biblioteca de Montserrat).

quests períodes, però no ho podem confirmar. En tot cas, la seixantena d'obres vocals que ens ha deixat dona fe del treball musical dut a terme; a aquestes obres cal sumar-hi la també seixantena d'obres per a teclat, la majoria de les quals van ser escrites per a estudi de l'orgue o del clavicordi dels escolans. La majoria d'obres vocals es troben recollides en un volum manuscrit, segurament fet ja en vida d'ell o immediatament després de la seva mort a cura del P. Josep Vinyals (1771-1825), deixeble seu i successor en el mestratge dels escolans, obres que són còpia del mateix Casanoves i del P. Vi-

nyals. En canvi no ha estat aquesta la sort de les obres per a teclat, les quals es troben disperses en diferents arxius i en còpies fetes sovint pels escolans anys més tard, fet que ha dificultat en gran manera la recerca i l'aplec per a l'edició.²⁸

Ja hem expressat la consideració –per no dir l'admiració– que hom tenia per Casanoves com a organista. No és pas menys la que ens ha arribat, ja d'antic, respecte de la seva música vocal: això ens fa entendre la seva personalitat de músic complet, ben dotat, exquisit. El P. Ireneu Segarra, fins fa poc el mestre d'escolans amb més anys d'exercici en tota

²⁸ D. PUJOL, *Música instrumental I*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1934, i D. CODINA, *Música instrumental III*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992. L'obra vocal està editada en part en dos volums: D. CODINA, *Narcís Casanoves...* 1984, *op. cit.* i D.

CODINA, *Narcís Casanoves. Obres completes II*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987 i I. SEGARRA, «Narcís Casanoves (1747-1799). 18 responsoris per al Triduum de Setmana Santa», Edició ciclostilada, Montserrat, 1970.

la història de l'escolania i el que ha enregistrat en disc més vegades la música del P. Casanoves, resumeix la seva valoració del músic sabadellenc: «El seu estil és sempre distingit i el seu llenguatge musical, molt personal, té una força expressiva extraordinària fins a arribar al dramatisme. Sempre, però, es conserva dintre l'ambient profundament religiós».²⁹ La biografia del *Catálogo*, parlant dels *Responsoris de Setmana Santa*, fa aquest elogi recollint l'opinió d'entesos, elogi que podem fer extensiu a tota l'obra: «*Obra verdaderamente admirable, que compendia en sí (parece) todas las maravillas de la música. Allí se encuentran reunido (sic) no sólo las fugas, cánones, pasos e imitaciones muy legales, y demás habilidades del arte musical; sino también un gusto exquisito, unos primores agradables, una modulación profunda, unos cantos originales, y sobre todo una aplicación del canto con la letra, que el uno parece el alma del otro: Ese es el juicio que han formado de dichos Responsorios los M[ae]stros más eminentes. Releva más su mérito el haber reunido tantas maravillas en una composición de solas cuatro voces. Compuso otras cosas que se distinguen por el gusto que reyna en ellas*». Però no s'acaben ací els elogis plens d'admiració per la seva música, concretament també pels *Responsoris de Setmana Santa*. En efecte, aquests foren interpretats per la Capella Reial l'any 1840 al monestir de San Plácido de Madrid, dirigits per l'antic escolà Antoni Oller i Biosca (1805-1877) quan era director d'aquella formació musical prestigiosa. Després de la interpretació fou publicat el comentari fet pel Sr. Ambrós Pérez, tenor de la Capella: «*Este compositor, lleno de sentimiento, de amenidad, y de candorosa sencillez... Pero ¿qué son estas noticias al lado de los elevados sentimientos que inspira la audición de esta obra, llena de bellezas de un orden superior, y que, en nuestro concepto es una de las perlas de la música religiosa moderna en nuestro país?... Pero no nos equivoquemos: el P. Casanovas*

habla con el alma del auditor; por eso su lenguaje es modesto, suave y lleno de decoro: los compositores modernos no aciertan con todas las riquezas del arte moderno á pasar más allá del oído. Esta es la diferencia del compositor filósofo y del que no lo es. El «Benedictus», tan bueno, tan distinguido como los Responsorios, es digamoslo así, un bellissimo epílogo de esta obra de música religiosa, notable por todos conceptos».³⁰ D'aquests dos darrers elogis voldria ressaltar-ne algunes frases. Del de la biografia quan diu «*una aplicación del canto a la letra, que el uno parece el alma del otro*» no són obres per encàrrec o per a lluíment personal, sinó per al servei litúrgic de Montserrat; hi veiem el monjo donat a la meditació de la sagrada Escriptura i a la celebració litúrgica. Del Sr. Pérez «*El P. Casanovas habla con el alma del auditor... los compositores modernos no aciertan con todas las riquezas del arte moderno á pasar más allá del oído*», en aquell moment (1840) la música d'església havia quedat fortament influïda pel «rossinisme» i el lluíment dels cantants d'òpera que el romanticisme musical va impulsar.

Com a mestre dels escolans per dues tongades, cal dir alguna cosa dels deixebles que va tenir i que han tingut algun relleu en el camp de la música.³¹ De primer esmentarem els que després van ser monjos de Montserrat: Jacint Boada i Casanoves (1772-1759), de Terrassa. Degué ser deixeble del P. Casanoves en el primer període de mestratge d'aquest. Els seus dots musicals i pedagògics no els va demostrar, però, fins després de la represa de l'escola musical l'any 1818. Va ser mestre dels escolans de 1818 fins el 1827. El seu gran amor per Montserrat i l'escolania el va portar a refer aquesta institució fins a tres vegades al llarg del malastruc segle XIX.³² Ja hem esmentat el P. Josep Vinyals i Galí (1771 o 1772-1825), també de Terrassa i condeixeble de l'anterior a l'escolania, el qual fa de «copista» dels *Responsoris de Setmana Santa* i d'al-

²⁹ I. SEGARRA, «Breu diccionari biogràfic dels mestres de l'Escolania i els seus col·laboradors», *Guia musical* (Barcelona), Suplement núm. 2 (1969), p. 9-10.

³⁰ B. SALDONI, p. 204-206.

³¹ Amb el fet de perdre's l'arxiu del monestir ens manca una referència detallada dels alumnes de l'escolania d'abans de la destrucció. Amb tot, alguns noms ens han arribat so-

bretot de la ploma de l'historiògraf Baltasar SALDONI, ja que en va poder conèixer personalment alguns. Per a més detalls sobre aquest tema vegeu: CORTADA, p.70-73.

³² Per a més referències sobre aquest personatge vegeu D. CODINA, «El culte "clandestí" a Montserrat durant l'exclaustració (1835-1844)», *Montserrat. Butlletí del Santuari*, 2a època, núm. 23 (gener-abril 1989), p. 36-42.

tres obres del P. Casanoves i és el qui el succeeix en la direcció musical de l'escolania.³³ Els darrers anys de la seva vida els va passar al monestir de Sant Benet de Bages on feia d'organista. Ha deixat inèdites moltes obres musicals, tant vocals com instrumentals.³⁴ El P. Benet Brell i Clos (1786-1750), nascut al barri barceloní de Santa Maria del Mar, gran organista i compositor. Va ser mestre dels escolans del 1827 fins a principis de 1835, poc abans de l'exclaustració. Té una gran producció musical escrita, tant de música vocal com instrumental (teclat i orquestra), gairebé tota inèdita.³⁵ Ramon Marsal i Bogunyà (1780-1846), també de Terrassa. Va agafar els darrers anys de mestratge el P. Casanoves. Tocava molt bé el violoncel i el violí.³⁶ Altres deixebles no monjos són: Pau Marsal i Bogunyà (17..?-1839), sacerdot, germà del monjo, compositor, organista i instrumentista de corda; Josep Marinello i Guardiola (1772-1832), de Terrassa, organista de Sant Fèlix de Sabadell i cantor i organista de la col·legiata de Sant Pere de Terrassa; Antoni Coderch (1770-1836), organista de la Seu d'Urgell; Gaietà Selva (1775-1853), de Tàrraga, sacerdot i organista de Sant Just i Pastor de Barcelona i, durant l'exclaustració, de Vic-en-Bigorre (Occitània); Alfons Comes, de Terrassa, estigué a l'escolania a finals del segle divuit, va ser organista de Sant Pau de Barcelona; Gabriel Cardellac (1788-1819), de Terrassa, va exercir de mestre de capella i d'organista a la seva ciutat; Rafael Bonastre, escolà a finals del segle divuitè, fagotista reputat, va morir a Múrcia l'any 1848.

³³ A més Vinyals és un dels mestres que, al costat del P. B. Brell i del P. J. Boada, treballa molt per a la reconstrucció musical de l'escolania després de la Guerra del Francès copiant, de vegades de memòria, les obres musicals perdudes dels seus antecessors; d'ell és el ms. núm. 2 de l'arxiu de música dedicat bàsicament a les obres vocals del P. Josep Martí.

³⁴ Al volum *Instrumental II*, 2a ed. (Mestres de l'Escolania de Montserrat, 5), 1990, el P. David Pujol hi edita una *Sonata* amb un *rondó* per a teclat, i més recentment ha sortit a la llum *Sis quintets per a instruments de vent (1804)*, revisió i edició: Josep Dolcet, introducció: Daniel Codina, Barcelona, 1996 (Tritó; 12).

³⁵ D. CODINA, *Benet Brell (1786-1750). 6 sonates per a piano* (1989), Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989, i D. CODINA, *Jacint Boada (1772-1859), Benet Brell (1786-1750). 8 sonates per a piano*, Montserrat:

Durant el segon període com a mestre i a l'any llarg de la mort del P. Viola, el dia 1 d'abril de 1799, dilluns després de l'octava de Pasqua, mentre baixava de la muntanya per anar a descansar a la finca del monestir, prop d'Esparreguera anomenada «Vinyavella», va tenir un atac d'apoplexia i va morir abans d'arribar a la casa i sense poder rebre ni els sagraments.³⁷ Tenia 52 anys. Amb raó diu el *Catálogo* que els escolans van sentir molt i van plorar la pèrdua d'un Mestre tan eminent i d'un home que, pel seu caràcter afable i alegre, es feia estimar de tothom.

L'OBRA MUSICAL DE NARCÍS CASANOVES

Narcís Casanoves i Bertran ha estat sobretot músic, ho hem vist, i en especial organista de Montserrat. En repassar un xic detalladament la seva trajectòria musical a través de la seva obra escrita, de primer ens hem de preguntar quin instrument tenia a l'abast, com era l'orgue que feia sonar i que tanta admiració despertava.³⁸ Aquest instrument va ser construït, un cop acabada l'església nova, per un frare dominicà portuguès, Fr. Jordi Mendoça, i inaugurat l'any 1609, després de ser acabat o retocat per Francesc Bordons de Solsona. A finals del segle XVII s'hi féu una reforma força profunda per part de l'orguener Bartomeu Triay, frare trinitari. L'any 1737 encara, Antoni Buscà hi féu una reforma encomanada pel mestre de l'escolania el P. Benet Esteve. Més tard, els anys 1781-1785 s'hi féu una altra intervenció i reforma,³⁹ amb

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989. El P. Brell té publicat encara un «Passo» per a orgue a: B. CALLE GONZÁLEZ, *Organos y organistas de la catedral de Lérida*, Madrid: Alpuerto, 1980, p. 276-282.

³⁶ AM. *Catálogo...*, núm. 171, p. 55-56.

³⁷ La notícia necrològica del *Llibre d'Òbits* del monestir (f. 46r) diu: «El dia primero de Abril del año 1799 murió en la Viña Vieja el P. Mtro. de escolanes Fr. Narciso Casanovas acometido de un accidente apoplético sin haber podido recibir sacramento alguno; y el día 2º se le cantaron Vísperas, y el día 3º se le hizo el entierro como se acostumbra à los demás Monges de este Monasterio y fue enterrado en la sepultura nº 8».

³⁸ En parlo llargament en la «Introducció» al vol. D. CODINA, *Narcís Casanoves...*, 1984, op. cit. Vegeu també F. X. ALTÉS, p. 154-158.

³⁹ F. X. ALTÉS, p.158.

tota seguretat a instàncies del P. Casanoves. Tenia dos teclats, 72 registres i 1.113 tubs i era situat a la quarta tribuna del costat de l'evangeli, sobre mateix de l'actual capella del Santíssim. Encara hi havia un orguenet de cor al presbiteri per acompanyar la capella de música. Aquest va ser construït de nou, en substitució d'un de més antic, per l'Antoni Buscà a instàncies també del P. Benet Esteve l'any 1735. L'orguenet vell, però, no va ser llençat, sinó que s'instal·là a l'escolania per a l'estudi dels escolans.⁴⁰

L'OBRA PER A TECLAT⁴¹

Disposem, fins avui, de l'edició completa de les obres per a teclat –orgue i/o clavicordi– del P. Casanoves, formant un *corpus* de 65 obres escrites. A diferència de l'obra vocal, com ja he dit, Casanoves no va reunir la seva producció per a teclat en un volum: això ha suposat una forta dificultat a l'hora de trobar i d'aplegar tantes obres sovint disperses i en còpies sovint deficientes fetes per deixebles directes o posteriors. La dispersió s'explica pel fet que, diferentment, per exemple del P. Antoni Soler (1729-1783), antic escolà de Montserrat i monjo jeroni de l'Escorial, no va escriure per a la publicació i difusió sèries d'obres,⁴² sinó que totes les que es coneixen van ser escrites «a mida» per a l'estudi dels seus deixebles, els quals se les van anar passant d'uns a altres al llarg dels anys.⁴³

Pel que fa a la datació de les obres per a teclat, només els *Passos* copiats en el MO ms. de l'Arxiu de Montserrat 86 porten la data de 1770, quan Casanoves tenia 23 anys. De la resta no en sabem la data concreta: només algunes còpies són fetes en vida de l'autor (els anys 1778, 1782 i 1786).⁴⁴ Encara hem d'esmentar el *Rondó* del MO ms. 2.527, que el considerem autògraf, i que s'hauria de datar cap al final del segle XVIII.⁴⁵

⁴⁰ [M. NOVIOLA], p. 194-197. (Biblioteca de Montserrat).

⁴¹ D. CODINA I GIOL, «Aproximació a l'obra per a teclat del P. Narcís Casanoves (1747-1799)». *Anuario Musical*, (Barcelona). Núm. 48 (1993). p. 143-151.

⁴² D. CODINA I GIOL, «Un nou manuscrit de sonates del P. Antoni Soler», *Butlletí de la Societat Catalana de Muscologia III* (Barcelona) (1995), p. 41-43. El mateix P. Soler va fer editar a Londres 27 sonates l'any 1772, les úniques que va donar

FIGURA 3. Còpia manuscrita de la primera pàgina de la Sonata número 3, segons el ms. 84 (Arxiu de Música de Montserrat).

A partir dels dos volums de *Mestres de l'Escolania* (MEM) en què es publiquen totes les obres de Casanoves per a teclat, podem ara establir detalladament tota l'obra d'aquest compositor i organista:

a la impremta en vida seva (vegeu Samuel RUBIO, *Antonio Soler: catàlogo crítico*, Cuenca: Instituto de Música Religiosa de la Diputación Provincial, 1980, núm. 59, p. 47.)

⁴³ Vegeu amb tot, D. CODINA I GIOL, «Aproximació a l'obra...», 1993, *op. cit.*

⁴⁴ Són els MO ms. 487, Biblioteca de Catalunya (BC) 921/13 i (BC) 847/1 respectivament.

⁴⁵ D. CODINA, «Aproximació a l'obra...», 1993, *op. cit.*, p. 145.

1 Cantabile. Re M ⁴⁶	MEM, XV/19, p. 99-102	34 Pas sobre <i>Ave maris stella</i> . Re m	MEM XV/6, p. 35-40
2 Cantabile. Re M ⁴⁷	MEM XV/20, p. 103-107	35 Pas sobre <i>Salve Regina</i> . Re m	MEM XV/7, p. 41-46
3 [Cantabile]. Re m	MEM XV/21, p. 108-111	36 Rondó. Do M	MEM XV/15, p. 81-83
4 Cantabile. Do m	MEM XV/22, p. 112-115	37 Rondó. Fa M	MEM XV/16, p. 84-88
5 Correado. La M	MEM XV/17, p. 89-93	38 Rondó. Sol M	MEM IV, p. 257-263
6 Correjat. Re m ⁴⁸	MEM XV/18, p. 94-98	39* ⁵⁶ Sonata. La M	MEM IV/I, p. 222-226
7 Fuga. Re M ⁴⁹	MEM XV/1, p. 1-8	40* Sonata. La M	MEM IV/II, p. 227-230
8 Fuga. Fa M ⁵⁰	MEM XV/2, p. 9-15	41* Sonata. Do M	MEM IV/III, p. 231-235
9 Fugace. Fa M ⁵¹	MEM XV/13, p. 70-74	42 Sonata. Fa M ⁵⁷	MEM IV/IV, p. 236-238
10 Fugace. Sib M ⁵²	MEM XV/14, p. 75-80	43* Sonata. Fa M	MEM IV/V, p. 239-242
11 Partit de dos Tiples. Fa M	MEM XV/8, p. 47-50	44* Sonata. Fa M	MEM IV/VI, p. 243-246
12 Partit de Tiple. Re m ⁵³	MEM XV/9, p. 51-53	45 Sonata Cantabile. Re M	MEM IV/VII, p. 247-250
13 Partit de Baix. Fa M ⁵⁴	MEM XV/10, p. 54-57	46* Sonata. Sib M	MEM IV/VIII, p. 251-256
14 Partit de Baix. Re M	MEM XV/11, p. 58-63	47 Sonata. Do M ⁵⁸	MEM XV/32, p. 167-176
15 Partit de Baixò. Re M	MEM XV/12, p. 64-69	48 [Sonata]. Re M	MEM XV/33, p. 177-182
16 Pas. Sol m	MEM XV/3, p. 16-23	49 Sonata. Re M	MEM XV/34, p. 183-187
17 Pas. Do M	MEM XV/4, p. 24-30	50 [Sonata]. Re M	MEM XV/35, p. 188-192
18 Paso. Fa M	MEM IV/I, p. 139-144 ⁵⁵	51 [Sonata]. Do M	MEM XV/36, p. 193-196
19 Paso. Re M	MEM IV/II, p. 145-155	52 [Sonata]. Do M	MEM XV/37, p. 197-202
20 Paso. Re M	MEM IV/III, p. 156-163	53 Sonata. Si b M	MEM XV/38, p. 203-207
21 Paso. La m	MEM IV/IV, p. 164-174	54 Sonata. Do m	MEM XV/39, p. 208-211
22 Paso. Do M	MEM IV/V, p. 175-180	55 Sonata sobre el Sacris. Re M	MEM XV/23, p. 116-122
23 Paso. La m	MEM IV/VI, p. 181-187	56 Sonata sobre el <i>Pange lingua</i> . Do M ⁵⁹	MEM XV/24, p. 123-126
24 Paso. Re m	MEM IV/VII, p. 188-189	57 Sonata sobre el <i>Pange lingua</i> . Re M ⁶⁰	MEM XV/25, p. 127-130
25 Paso. Re M	MEM IV/VIII, p. 190-193	58 Sonata de clarins. Re M ⁶¹	MEM XV/26, p. 131-141
26 Paso. Fa M	MEM IV/IX, p. 194-198	59 Sonata de clarins. Re M	MEM XV/27, p. 142-149
27 Paso. Fa M	MEM IV/X, p. 199-202	60 Sonata de clarins. Re M	MEM XV/28, p. 150-153
28 Paso. Re m	MEM IV/XI, p. 203-204	61 Sonata de clarins. Re M ⁶²	MEM XV/29, p. 154-156
29 Paso. Re m	MEM IV/XII, p. 205-207	62 Sonata de corneta i clarins. Re m	MEM XV/30, p. 157-161
30 Paso. Re m	MEM IV/XIII, p. 208-211	63 Sonata de clarins. Re m	MEM XV/31, p. 162-166
31 Paso. Mode de Re	MEM IV/XIV, p. 212-215	64 Versos per a les Completes. Vuitè to, punt alt	MEM XV/40, p. 212-221
32 Paso. Fa M	MEM IV/XV, p. 216-221	65 ⁶³ Versos per a la Tèrcia. Cinquè to	MEM XV/41, p. 222-227
33 Pas sobre <i>Regina Coeli</i> . Fa M	MEM XV/5, p. 31-34		

⁴⁶ Escrit en forma de sonata bipartida.

⁴⁷ Íd.

⁴⁸ Íd. És incomplet per la pèrdua d'un full del ms.

⁴⁹ Íd.

⁵⁰ Íd.

⁵¹ El subtítol indica: «Partit de Tiple i Baix», amb el registre «Clarins».

⁵² En forma de sonata bipartida.

⁵³ Indica els registres: «corneta i nasards».

⁵⁴ Indica els registres: «corneta i clarins».

⁵⁵ D. PUJOL, *Música instrumental... op. cit.*

⁵⁶ Els núms. indicats amb * corresponen a obres editades a D. CODINA, L. MOSCA, *Narcís Casanoves i Bertran (1747-1799). 6 sonates per a piano*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997.

⁵⁷ Editada ja per J. NIN, *Dix-sept Sonates et Pièces Anciennes d'Auteurs Espagnols*, 2ème recueil, Paris, 1928. També

editada anònima, segons un ms. de la Seu de Saragossa, per J. V. GONZÁLEZ VALLE, *Organistas de la catedral de Zaragoza*, Madrid: Real Musical, 1978, p. 34-37. En el meu treball D. CODINA I GIOL, «Aproximació a ...» *op. cit.*, 1993, expresso els meus dubtes sobre la paternitat de Casanoves respecte d'aquesta sonata.

⁵⁸ Està editada en versió doble. La versió B porta el nom de «Pastorella».

⁵⁹ Aquesta obra, en lloc de ser bipartida, és construïda en dues parts: «Larghetto» i «Allegro».

⁶⁰ Aquesta obra no és bipartida, sinó seguida.

⁶¹ Obra publicada en doble versió.

⁶² Aquesta obra és incompleta: en el ms. ja hi manca tota la segona part.

⁶³ A D. CODINA, *Música...*, 1992, p. 228-235 edito com a probables obres de Casanoves una sonata i uns versos.

L'OBRA VOCAL

Casanoves ha escrit un *corpus* considerable d'obres, tal com es pot veure per la relació que poso al final d'aquest capítol. Totes les obres són en text llatí per als oficis litúrgics de Montserrat, la major part de les quals es troben aplegades en un volum manuscrit, Arxiu de Música de Montserrat (MO) ms. I, copiat en part per ell mateix i en part pel seu deixeble el P. Josep Vinyals (1771-1825). Els *Responsoris de Setmana Santa* són els que tingueren més difusió fora de Montserrat, pel que es veu per les còpies manuscrites que s'han conservat a Badalona, a Cervera i al monestir de l'Escorial de Madrid, a part de les de Montserrat mateix. Casanoves escriví bona part de la seva producció durant els dos períodes que va haver de substituir el P. Viola en el mestratge dels escolans: ens ho indica la datació de bona part de les obres: un primer grup foren compostes al llarg dels anys 1784-1789 —són la major part— i un altre petit grup —tres responsoris de Nadal— va ser escrit l'any 1797. Així tenim l'esquema següent:

Any 1784

18 Responsoris de Setmana Santa més el càntic *Benedictus*.

Any 1785

Responsori *Corde et animo* (festa de la Nativitat de la Mare de Déu).

Any 1786

Salm *Laudate pueri*, a 7 veus i orquestra.

Responsori *Gloriosae Virginis Mariae* (Nativitat).

Responsori *Beata Dei Genitrix Mariae* (Nadal).

⁶⁴ També es devia cantar la del P. Viola, *Quomodo obscuratum est aurum*, segona del Dissabte Sant. En el repertori montserratí ja hi havia també tres lamentacions del P. Miquel López (1669-1723): les primera i segona del Dijous i la primera del Divendres Sant. Encara se'n coneix una —la tercera del Dijous Sant— del P. Felip Jaumandreu (o Felip Andreu, segons algunes fonts) (1727-1770), en una còpia de l'arxiu de l'Escorial de Madrid (6-10) a tres veus i instruments.

⁶⁵ És interessant l'opinió de Ferran Sor, l'endemà mateix de la seva entrada a l'escolania l'any 1789 o 1790, quan assisteix al primer assaig dels escolans per preparar la festa de Nadal «L'époque de Noël est toute musicale dans le monastère de Montserrat. La solennité des matines est fort remarquable: chaque responsorio est d'une composition fort belle, et accompagnée

Responsori *Ecce Agnus Dei* (Nadal).

Responsori *Beata viscera* (Nadal).

Lamentació primera del Dijous Sant.

Any 1787

Responsori *Cum iucunditate* (Nativitat).

Antífona *Regina coeli*.

7 salms de Vespres festives, a 7 veus.

Any 1788

Lamentació primera del Dissabte Sant.

Any 1789

Salm *Beati omnes*, a 3 veus.

Any 1797

Responsori *Descendit de coelis* (Nadal).

Responsori *Angelus ad pastores* (Nadal).

Responsori *In principio* (Nadal).

Una bona part d'aquestes obres completa el repertori litúrgic de Montserrat iniciat sobretot pel P. Josep Martí, especialment pel que fa a les lamentacions de Setmana Santa⁶⁴ i als responsoris de Nadal⁶⁵ i de la Nativitat de la Mare de Déu, festa Patronal del santuari (8 de setembre). En canvi, el fet d'escriure tots els responsoris de Setmana Santa potser pot indicar que fins aleshores es feien o bé en gregoriana o bé en polifonia d'algun autor de renom com, per exemple, Tomás Luis de Victoria (ca.1550-1611); en tot cas, no ens ha arribat cap mostra de responsori per a aquests dies dels compositors montserratins anteriors.

Més amunt ja hem vist l'estima que va tenir la seva música vocal i com era valorada tant per l'e-

par un orchestre et des instruments obligés. A la fin de chaque nocturne on chanta des espèces de cantates en espagnol, dont le sujet est quelques scènes parmi les bergers qui vont à Bethléem adorer le nouveau-né. Ces sortes de composition sont appelées villancicos. Parmi les personnages que le poète y introduit, il s'en trouve de rigueur un chargé du rôle comique. La musique, un peu plus correcte et plus scientifique que celle des opéras italiens, est cependant à peu près dans le genre de ceux appelés di mezzo carattere». I una mica més endavant diu que van començar a assajar un responsori del P. Martí, les melodies del qual el van fer estremir d'emoció (B. JEFFERY, *Ferran Sors*, 1982, a partir de la p. 167). De segur que també Sor va tocar i admirar els del P. Casanoves.

legància com perquè expressava molt bé el sentit del text.

Dintre de la seva producció es distingeixen dos tipus de composicions: les que servien per al temps «ordinari»: diumenges, processons eucarístiques de la Minerva,⁶⁶ les quals tenen un simple acompanyament continu (orgue i violó normalment) i les que havien de solemnitzar festes importants de Montserrat com són la festa Patronal del 8 de setembre (Nativitat de la Mare de Déu) o la de Nadal, Tríduum de Setmana Santa⁶⁷ i Pasqua: en aquestes, Casanoves acompanya les veus amb orquestra.

En la seva obra sovint utilitza els «*soli*» o els «*duo*» vocals, tan propis de l'època classicista, amb una escriptura més florida i ornamentada que la del cor, però mantenint sempre una certa contenció i allunyant-se de tot «divisme», per tal de no perjudicar el sentit del text. En canvi, amb una certa freqüència hi afegeix un instrument solista, concertant, amb una bona dosi de dificultat tècnica, com per exemple el violó del motet eucarístic *Laudis thema specialis*.⁶⁸ Diferentment del seu company el P. Viola, no fa grans modulacions ni efectismes en les obres vocals, en canvi podem parlar d'expressivitat, fins i tot d'un cert dramatisme, especialment en alguns dels responsoris de Setmana Santa, com per exemple el *Tenebrae factae sunt* o l'*Aestimatus sum*.

L'obra vocal encara no ha estat del tot editada: de moment n'han sortit dos volums de la col·lecció (Mestres de l'Escolania de Montserrat): MEM XI i MEM XII.⁶⁹ Amb tot, podem oferir la llista sencera de les obres vocals:⁷⁰

- 1 *Amicus meus*. 4 v. i ac. E(dició) P(ràctica), p. 1-6
2 *Judas mercator pessimus*, 4 v. i ac. E.P., p. 7-11

- 3 *Unus ex discipulis meis*, 4 v. i ac. E.P., p. 13-16
4 *Eram quasi agnus*, 4v. i ac. E.P., p. 17-22
5 *Una hora*. 4 v. i ac. E.P., p. 23-28
6 *Seniores populi*. 4 v. i ac. E.P., p. 29-34
7 *Tamquam ad latronem*. 4 v. i ac. E.P., p. 35-42
8 *Tenebrae factae sunt*. 4 v. i ac. E.P., p. 43-50
9 *Animam meam dilectam*. 4 v. i ac. E.P., p. 51-58
10 *Tradiderunt*. 4 v. i aco. E.P., p. 59-65
11 *Iesum tradidit*. 4 v. i ac. E.P., p. 67-72
12 *Caligaverunt*. 4 v. i ac. E.P., p. 73-78
13 *Recessit pastor noster*. 4 v. i ac. E.P., p. 79-86
14 *O, vos omnes*. 4 v. i ac. E.P., p. 87-91
15 *Ecce quomodo moritur iustus*. 4 v. i ac. E.P., p. 93-100
16 *Astiterunt reges terrae*. 4 v. i ac. E.P., p. 101-106
17 *Aestimatus sum*. 4 v. E.P., p. 107-110
18 *Sepulto Domino*. 4 v. i ac. E.P., p. 111-116
19 *Benedictus Dominus*. 4 v. i ac. MEM XII, p. 1-6
20 *Dixit Dominus*. 7 v. i ac. MEM XII, p. 6-11
21 *Confitebor*. 7 v. i ac. MEM XII, p. 12-19
22 *Beatus vir*. 7 v. i ac. MEM XII, p. 20-24
23 *Laudate pueri*. 7 v. i ac. MEM XII, p. 25-30
24 *Magnificat*. 7 v. i ac. MEM XII, p. 31-35
25 *Laetatus sum*. 7 v. i ac. MEM XII, p. 36-40
26 *Nisi Dominus*. 7 v. i ac. MEM XII, p. 41-51
27 *Laudate pueri*. 2 v. (Tiple i contralt) i ac. MEM XII, p. 52-60
28 *Beati omnes*. 3 v. (Ti, C, B) i ac. MEM XII, p. 61-85
29 *Laudate pueri*. 7 v. i instruments (violins i trompes) MEM XII, p. 86-95
30 *Magnificat*. 5 v. (Ti solista i cor) i ac. MEM XII, p. 96-106
31 *Magnificat*. 5 v. (Ti solista i cor) i ac. MEM XII, p. 107-121
32 *Magnificat*. 5 v. (B solista i cor) i ac. MEM XII, p. 122-148
33 *Lletania lauretana*. 5 v. (Ti solista i cor) i ac. MEM XI, p. 127-142
34 *Gloriosae Virginis Mariae*. 2 v. i instr. MEM XI, p. 143-156
35 *Cum iucunditate*. 3 v. i instr. MEM XI, p. 157-173
36 *Corde et animo*. 3 v. i instr. MEM XI, p. 36-54
37 *Descendit de coelis*. 2 v. i instr. MEM XI, p. 36-54

⁶⁶ Devoció instituïda a Roma l'any 1539 i introduïda a Montserrat l'any 1638 que va arrelar fortament i se celebrava cada tercer diumenge de mes amb una processó dins de l'església mateix.

⁶⁷ Els responsoris d'aquests dies, però, són només amb acompanyament, sense orquestra, per un cert sentit d'austeritat tal com requereixen aquests dies sants, llevat de les dues Lamentacions.

⁶⁸ CODINA, *Narcís Casanoves...* 1984, *op.cit.*, p. 196-205.

⁶⁹ *Ibidem*, i CODINA, *Narcís Casanoves...* 1987, *op. cit.* Anys abans que aquests, havien sortit en edició pràctica els responsoris de Setmana Santa: I. SEGARRA, *Narcís Casanoves...* *op. cit.*, 1970.

⁷⁰ A. CODINA, *Narcís Casanoves...* 1984, *op. cit.*, ja vaig publicar la llista sencera d'aquestes obres, amb la referència dels ms. on es troben. Amb tot, la numeració allà no és correcta perquè, per exemple, els responsoris de Setmana Santa els vaig posar tots sota un sol núm. d'entrada i, de fet, cal destriar-los.

- 38 *Beata Dei genitrix*. 2 v. i instr. MEM XI, p. 55-62
 39 *Angelus ad pastores*. 3 v. i instr. MEM XI, p. 63-73
 40 *Ecce Agnus Dei*. 8 v. i orq. MEM XI, p. 74-106
 41 *Beata viscera*. 2 v. i instr. MEM XI, p. 107-117
 42 *In principio*. 2 v. i instr. MEM XI, p. 118-126
 43 Lamentació *Et egressus est*. 3 v. i instr.
 44 Lamentació *Misericordiae Domini*. 4 v. i instr.
 45 *Regina coeli*. 4 v. i instr.
 46 *Salve Regina*. 5 v. i ac.
 47 *Salve Regina*. 3 v. i ac.
 48 *Salve Regina*. 5 v. i ac.
 49 *Salve Regina*. 5 v. i ac.
 50 *Salve Regina*. 6 v. i ac.
 51 *Salve Regina*. 5 v. i ac.
 52 *Ave Regina coelorum*. 6 v. i ac.
 53 *Lauda Sion*. 4 i 8 v. i ac. MEM XI, p. 174-195
 54 *Laudis thema*. 2 v., violó solista i ac. MEM XI, p. 196-205
 55 *Transiturus*. 6 v. i ac. MEM XI, p. 206-211
 56 *Ego sum*. 2 v. i ac. MEM XI, p. 212-217
 57 *O, quam suavis*. 2 v. i ac. MEM XI, p. 218-221
 58 *Genitori*. 2 v. i ac. MEM XI, p. 222-223
 59 *Genitori*. 3 v. i ac. MEM XI, p. 224-226
 60 *Genitori*. 3 v. i ac. MEM XI, p. 227-229
 61 *Tantum ergo*. 4 v. i ac. MEM XI, p. 230-232
 62 Salm invitori per a la Nativitat i Nadal. 4 i 8 v. i instr. MEM XI, p. 1-35
 63 Missa. 6 v. i ac.

BIBLIOGRAFIA

Anselm M. ALBAREDA. *Història de Montserrat*. 5a ed. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1972.

Francesc Xavier ALTÉS I AGUILÓ. *L'Església nova de Montserrat (1560-1592-1992)*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992. (Scripta et Documenta; 45).

Antoni BOSCH I CARDELLACH. *Anales de la Villa de Sabadell desde el año 987 hasta el de 1770. Su autor Antonio Bosch y Cardellach Medico de dicha Villa y de Bräfim*. Sabadell: Fundació Bosch i Cardellach, 1992. 2 v. (Publicacions de la Fundació Bosch i Cardellach; 12).

Antoni BOSCH I CARDELLACH. *Memorias de Sabadell*. Sabadell, 1889.

Marian BURGUES. *Sabadell del meu record*. Sabadell: Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Sabadell, 1982. Facsímil.

Jordi CALVET, Josep M. BENAUL. *Sabadell tal com era. 1864-1909*. Sabadell: Ajuntament de Sabadell, 1984.

Miquel CARRERAS COSTAJUSSÀ. *Elements d'història de Sabadell*. 2a ed. Sabadell: Caixa d'Estalvis de Sabadell, 1967. 2 v.

Catalogo de los Monges que siendo Niños, sirvieron de Escolanes y Pages, á la Reyna del Cielo la Virgen de Monserrate en esta su Santa Casa [s.d.]. (Arxiu de Montserrat, manuscrit núm. 164).

Daniel CODINA. *Benet Brell (1786-1750). 6 sonates per a piano* (1989). Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989.

Daniel CODINA. «El culte "clandestí" a Montserrat durant l'exclaustració (1835-1844)». *Montserrat. Butlletí del Santuari*. 2a època. Núm. 23 (gener-abril 1989), p. 36-42.

Daniel CODINA. *Jacint Boada (1772-1859), Benet Brell (1786-1750). 8 sonates per a piano* Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989.

Daniel CODINA. *Música instrumental III*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992. (Mestres de l'Escolania de Montserrat, 15).

Daniel CODINA. *Narcís Casanoves. Obres completes I*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984. (Mestres de l'Escolania de Montserrat; 11).

Daniel CODINA. *Narcís Casanoves. Obres completes II*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987. (Mestres de l'Escolania de Montserrat, 12).

Daniel CODINA, Ludovica MOSCA. *Narcís Casanoves i Bertran (1747-1799). 6 sonates per a piano*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997.

Daniel CODINA I GIOL. «Aproximació a l'obra per a tecla del P. Narcís Casanoves (1747-1799)». *Anuario Musical* (Barcelona). Núm. 48 (1993), p. 143-151.

Daniel CODINA I GIOL. «Figura i obra del P. Narcís Casanoves i Bertran (1747-1799)». *Montserrat. Butlletí del Santuari*. 2a època. Núm. 48 (maig-agost 1997), p. 57-60.

Daniel CODINA I GIOL. «Un nou manuscrit de sonates del P. Antoni Soler». *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia III* (Barcelona) (1995) p. 41-43.

Maria Lluïsa CORTADA. *Anselm Viola, compositor, pedagog, monjo de Montserrat (1738-1798)*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998 (Abad Oliba; 204)

José Vicente GONZÁLEZ VALLE. *Organistas de la catedral de Zaragoza*. Madrid: Real Musical, 1978, p. 34-37.

Joaquim NIN. *Dix-sept Sonates et Pièces Anciennes d'Auteurs Espagnols*. 2ème recueil. Paris, 1928.

[Manuel NOVIALA]. *Breve Tratado del Seminario de los Niños Escolanes, o, Ynfanticos del R[ea]l Monast[er]io de N^a. S[er]ra de Monserrate* [s.d.]. (Biblioteca de Montserrat, manuscrit núm. 964).

David PUJOL. *Música instrumental I*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1934. (Mestres de l'Escolania de Montserrat; 4).

Baltasar SALDONI. *Diccionario de músicos españoles*. Vol. II. Madrid, 1880.

Baltasar SALDONI. *Reseña histórica de la Escolanía ó Colegio de Música de la Virgen de Montserrat en Cataluña*. Madrid, 1856.

Ireneu SEGARRA. «Breu diccionari biogràfic dels mestres de l'Escolania i els seus col·laboradors». *Guia Musical* (Barcelona). Suplement núm. 2 (1969), p. 8-22.

Ireneu SEGARRA. «Narcís Casanovas (1747-1799). 18 responsoris per al Triduum de Setmana Santa». Edició ciclostilada. Montserrat. 1970.

DISCOGRAFIA

Nochebuena en Montserrat. Invitatori i responsoris de Nadal. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Solistes de Barcelona.

Alhambra (MCC 30032), Columbia (CP 9134), 1955, 1964, 1971.

Trois Répons de la Semaine Sainte. «Tenebrae factae sunt», «Amicus meus», «Caligaverunt». Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Lumen (AMS 5001), L. Schwann (AMS 12020), 1959.

Missa matinal de l'Escolania. Pas en re menor (orgue). Alhambra (MCC 30057), Columbia (CP 9197), Alhambra (BMG Ariola 74321 21573 2), 1961, 1972, 1994.

Narcís CASANOVES (1747-1799), Anselm VIOLA (1738-1798). «*Salve Regina*» a 4 v. i orgue. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Solistes de Barcelona. Alhambra (MC 25038), 1961.

Le siècle d'or espagnol. Tenebrae factae sunt. Escolania, Capella de música de Montserrat, dir. I. Segarra. [França]: Musique de tous les temps 8, [1961?].

Joan CEREROLS (1618-1680), Narcís CASANOVES (1747-1799), Josep A. MARTÍ (1719-1763). *Dues «Salve Regina»*. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Solistes de Barcelona. Schwann Lumen (AMS 51), Schwann (AMS 51 STE), Vergara (769-TL), 1963, 1965.

Narcís CASANOVES (1747-1799). *Diferents obres religioses*. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Columbia (CPS 9064), Schwann (AMS 2609), 1970, 1979.

Narcís CASANOVES (1747-1799), Josep RODOREDÀ. *Salve Regina*. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Columbia (MSI 789), 1970.

Narcís CASANOVES (1747-1799). *Responsoris de Setmana Santa I*. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Columbia (CPS 9111), 1970.

Narcís CASANOVES (1747-1799). *Responsoris de Setmana Santa II*. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Columbia CPS 9112, 1971.

Narcís CASANOVES (1747-1799) *Dues lamentacions*. Escolania, Capella de Música de Montserrat. Solistes de l'Orquestra de Barcelona, dir. I. Segarra. Barcelona: Auvidis (AV 4811), Edigsa (AHMC 10/93 01L 0319 5), Alpha (DB 191), Pdi (E-30.1065), Pdi (G-801065 CD), 1972, 1973, 1980, 1986, 1995.

Piezas de órgano de la Escuela Montserratina, s. XVIII. Cinc Passos (V, X, XI, XII, II). Orgue: Cassià Just. Alhambra (MCC 30069).

Responsori «Aestimatus sum». *Musik in Montserrat*. Escolania, Capella de Música de Montserrat, dir. I. Segarra. Harmonia Mundi (HM 15159).

«Narcís Casanovas, Paso en do Major». *Organ Music of Spain and Portugal*. E. Power Biggs, organ. Columbia (KL 5167).

«Narcís Casanovas, sonata II i sonata III». *L'orgue del Vendrell*. Orgue: Montserrat Torrent. Barcelona: Edigsa (HAMC 10/41).

«Narcís Casanovas, tres responsoris de Setmana Santa». *Polifonia concertant*. Coral Sant Jordi, dir. O. Martorell. Barcelona: Edigsa (AHMC 10/23).

Anselm VIOLA (1738-1798), Narcís CASANOVES (1747-1799). *Sonates per a clave*. Clavicèmbal: M. A. Ribera, dir. A. Ros Marbà. Barcelona: Edigsa (AHMC 10/91).

Narcís CASANOVES. *Responsoris de Nadal*. Escolania de Montserrat, Cor i Orquestra d'Antics Escolans, dir. I. Segarra. Barcelona: Koch-Schwann (3-1347-2), Discos de l'Abadia de Montserrat (4012 CD), 1992.

AA.VV. *Narcís Casanoves: dos motets eucarístics*. Escolania de Montserrat, dir. I. Segarra. Barcelona: Koch-Schwann (3-1256-2), Discos de l'Abadia de Montserrat (4013 CD), 1993.

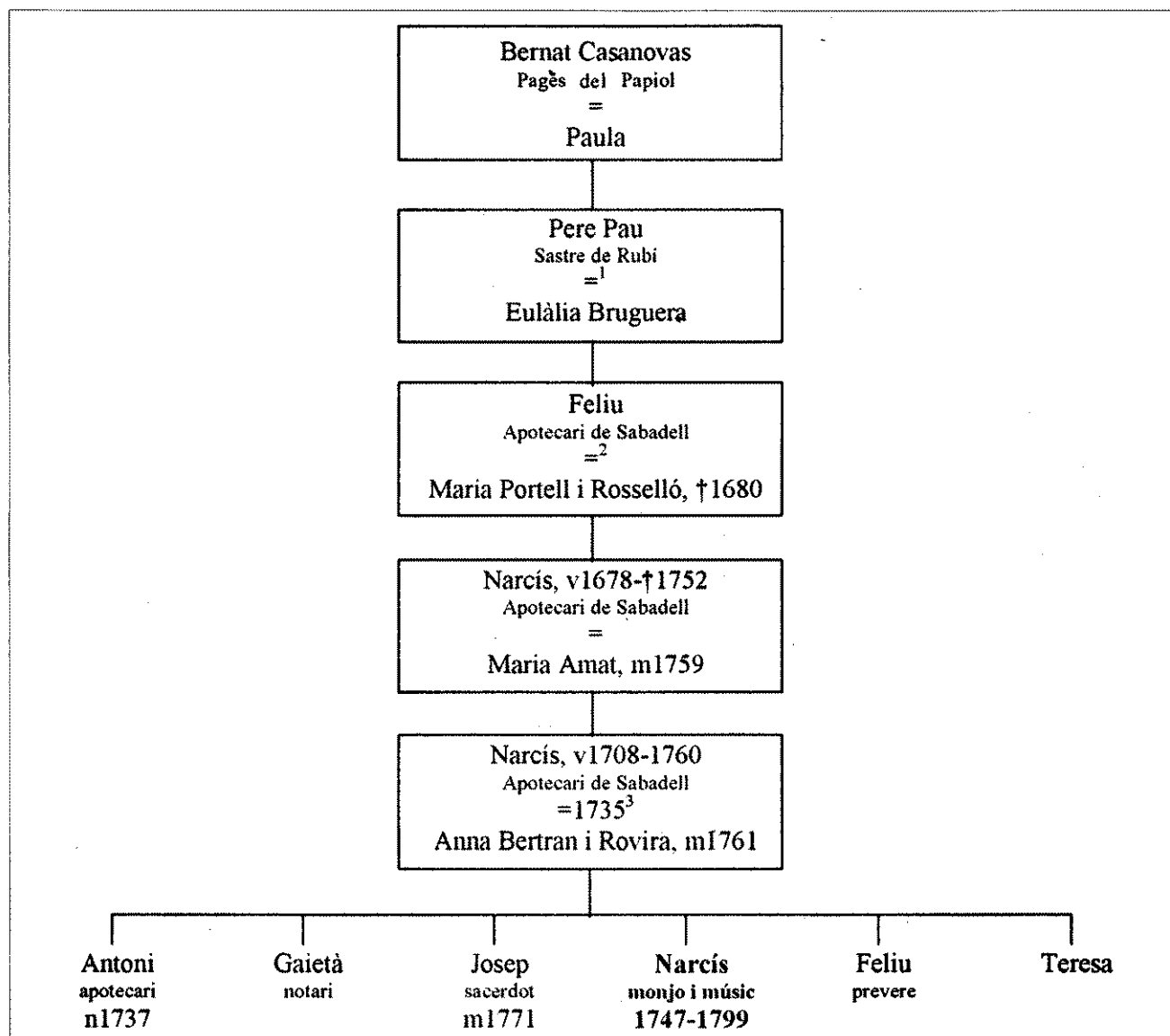
«Narcís Casanoves: sonata de corneta i clarins» *L'orgue de la catedral de Barcelona*. Orgue: Montserrat Torrent. Barcelona: Discant (CD - E 1001), 1995.

Obres per a orgue del P. Narcís Casanoves: en el 250è aniversari del seu naixement (1747-1799). Orgue: Modest Moreno. Tram (TRM 0079 CD), 1997.

Narcís CASANOVES. *Un Noël catalan*. Maîtrise de Radio France, La Symphonie du Marais. Toni Ramon, direction et François Espinasse, orgue. France: France Musique, Dép. l'Aisne, 1999. (Tempéraments; TEM 316019).

Narcís CASANOVES (1747-1799). *Missa a 6 veus. Salve Regina a 6 veus. Salve Regina a 5 veus*. Escolania, Capella de Monjos i Capella de Música de Montserrat. Jordi-Agustí Piqué, director. Barcelona: Discos de l'Abadia de Montserrat (5002 CD), Discant (CD E 1007), 1999.

APÈNDIX I

Arbre genealògic de la família Casanoves*

Abreviatures:
n: nat
†: testament
v: vers
=: casat

* Vull agrair la gran col·laboració d'Antonio Onetti i Jordi Torruella, personal de l'Arxiu Històric de Sabadell, en l'elaboració d'aquest arbre.

¹ Casat en segones núpcies amb Paula Paraller, segons testament d'aquesta de 1692. AHS. AN. Joan Baptista Asbert, *Primus Manus Testamentorum*, f. 208. (E 239/14).

² Casat en segones núpcies amb Margarida Bori el

1681. AHS. AN. Joan Baptista Asbert, *Capítols matrimonials*, f. 121, (E 236/1), i en terceres núpcies amb Caterina Vellalta, segons testament d'aquesta de 1714. AHS. AN. Joan Baptista Asbert, *Testaments...*, f. 157. (E 240/1).

³ Capítols matrimonials en poder de Pere Viloca, prevere de Terrassa, segons època de 1759. AHS. AN. Felix Gay Bruguera, *Manual...*, f. 273. (E 279/1).

APÈNDIX II

Catálogo de los Monges que siendo Niños, sirvieron de Escolanes y Pages, á la Reyna del Cielo la Virgen de Monserrate en esta su Santa Casa, [s.d.]. p. 52-53. (Arxiu de Montserrat, manuscrit núm. 164).

«El P. Fr. Narciso Casanovas de Sabadell Obisp[ad]º de Barna. Viendo el Convento su gran talento y rar habilidad en el Organo le admitió al sto. habito que recibió de mano del I. P. Mtro. Argerich el 3 de Setbre. de 1763. Era sujeto de prendas, muy cortés y afable y de un genio festivo y jovial, lo que le hacía muy amable. Pero lo que más le distinguió fué su manejo y destreza admirable en tocar el Organo: era tal que con dificultad se hubiere encontrado otro igual en su tiempo. Un viagero que habia seguido casi toda la Europa segun el mismo lo dixo entrando en la Yglesia, y oyendo tocar al P. Casanovas se quedó fixo y como arrebatado mirando siempre el Organo, y despues dixo: soy inteligente en la musica, y acabo de seguir casi toda la Europa, y jamás he oido tocar tan bien el Organo como hoy. Era tan grande el señorío que tenia sobre el teclado, que tocando no dexaba caer el polvo de los dedos indice y pulgar, y por esto no se conocia nada en la

plenitud de la armonia. Tocaba de repente unas sonatas tan bien acabadas, que á juicio de los inteligentes merecian, sin añadir ni quitar nada, la imprenta. No solo lo hizo famoso esta rara habilidad, si que tambien inmortalizó su nombre con la composicion de los Resposos de la Semana Santa. Obra verdaderamente admirable, que compendia en si (parece) todas las maravillas de la musica. Alli se encuentran reunidos no solo las fugas, canones, pasos, é imitaciones muy legales, y demas habilidades del arte musical; sino tambien un gusto exquisito, unos primores agradables, una modulacion profunda, unos cantos originales, y sobre todo una aplicacion del canto con la letra, que el uno parece el alma del otro: Este es el juicio que han formado de dichos Resposos los Mtros. mas eminentes. Releva mas su merito el haber reunido tantas maravillas en una composicion de solas quatro voces. Compuso otras cosas que se distinguen por el gusto que reyna en ellas. Fué Mayordomo segundo, y dos veces Mtro. de Escolanes: (y sacó buenos discipulos) en la segunda cayó enfermo, y saliendo del Monastº para remediarse tuvo un ataque al bajar la Montaña, y conducido á la Viñavieja murió dia 1 de Abril de 1799. Tenia 52 años. Los Escolanes sintieron, y lloraron la perdida de un hombre tan eminente.»